

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Елена Янакиева

за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 3.5 „Обществени комуникации и информационни науки” (Информационно-търсещи системи) на Кирил Аспарухов Камбуров, докторант към катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика” при Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски” на тема: “Сравнителен анализ на онлайн платформи за електронни периодични издания”. Научен ръководител: проф. дфн Оля Харизанова

Общо представяне на процедурата и докторанта

Настоящото становище е изготвено в изпълнение на заповед РД 38-40 от 15.01.2018 на ректора на Софийския университет „Св. св. Климент Охридски” за утвърждаване на научно жури за защитата на задочния докторант Кирил Аспарухов Камбуров, с която бях определена за редовен член на журито. Предоставените материали и приложените процедури отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав. Образованието, професионалният опит и езикова подготовка на докторанта са особено ценни за целите на настоящето изследване.

Представяне на дисертационния труд

Актуалност на темата

Ползването на Интернет и развитието на информационните и комуникационни технологии днес е повсеместно и динамично, а в *увода* докторантът аргументирано обобщава, че статистиката сочи нарастване на количеството информация в електронен формат и нарастване броя на хората, които я използват. Все повече са електронните и изданията с онлайн достъп, в това число и периодичните издания. Прилагането на онлайн платформи за електронни периодични издания, които позволяват създаване, поддържане и разпространение на съдържание /текст, графика, звук, видео/, е много важно. В процеса на създаване на онлайн съдържание се включват все повече хора, доскоро само потребители на информация. Системите за управление на съдържание предоставят инструментариум за посочените дейности. Този тип системи са важни за институциите, които съхраняват и осигуряват достъп до информация, голяма част от които са библиотеките. Тези проблеми не са изследвани достатъчно, което прави темата на дисертацията особено актуална.

В тази връзка *обектът* /онлайн платформи за създаване и поддържане на електронни периодични издания/ и *предметът* /операционните възможности на онлайн системите за управление на съдържание, приложими за електронни периодични издания/ на дисертационния труд са логично определени, а *основната цел* е да се идентифицират и проучат платформи за онлайн публикуване и алтернативи за разработване и поддържане на електронни периодични издания. Докторантът си е поставил пет ясно формулирани изследователски задачи и три работни хипотези, които последователно е изпълнил и проверил.

Трудът следва логична методология и инструментариум, а приложените методи са съобразени с темата и целта на изследването.

Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение, четири приложения и списък на използваната литература. Основният текст е от 178 страници, а използваната литература - 93 заглавия, от които 24 на български, 66 на английски, 1 на френски, 1 на немски, 1 на гръцки и 1 на японски езици. В текста са включени 5 таблици и 3 фигури, а в приложенията /19 стр./ - 1 таблица.

Добро впечатление прави краткото представяне на съдържанието в началото на всяка глава.

В *първа глава* е представена същността на различни системи за управление на съдържание /СУС/ и техния инструментариум за изграждане на уебсайт на електронно периодично издание. Направен е преглед на най-разпространените и развиващи се през последните 20 години системи. Те са подбрани въз основа на статистически данни и са групирани според програмния компютърен език, на който са създадени – Java, PHP, C# и ASP.NET, Perl, Ruby, ColdFusion, Python, Tcl. Подробно са представени най-популярните системи, тяхното действие, приложение и хронологично развитие. Заслуга на докторанта е, че за провеждането на експерименти и проучване в реална ситуация всяка от системите за управление на съдържание е инсталирана и изследвана самостоятелно. Затова анализът на системите, направен в тази глава, е много подробен и професионален, като за голяма част от тях са представени модули, механизми на работа, версии, допълнителни пакети за надграждане, специфична настройка за различни типове сайтове и др. Многобройните цитирания под линия дават възможност за допълнителна информация.

Във *втора глава* е систематизиран емпиричния материал, резултатите от сравнителния анализ на онлайн платформите за електронни издания и системите за управление на съдържание, на които те са базирани. Извършен е сравнителен анализ между всички разглеждани системи за управление на съдържание, независимо дали се използват главно за периодични издания или с друга цел. Системите /проучени са над 100/ са

представени според езика за програмиране, използваните системи за управление на бази данни, лиценза за употребата им, платформите като услуга. Анализът е позволил на докторанта да групира системите, като изведе и най-често използваните програмни езици. Докторантът е представил функционални възможности на програмните езици и е оценил предимствата, възможностите за научаване, употреба, изграждане на графични интерфейси и др. на всеки език в сравнение с останалите. Следващият критерий за сравнението е базата данни, използвана от СУС за съхранение на текстова информация, което позволява да се изведат най-често използваните СУБД. В тази глава са изследвани и платформите според лиценза за употребата им – те са групирани в две групи – такива с „отворен код” и с комерсиални лицензи със „затворен код” /Табл.2 и Табл. 3/. Изведени са най-често използваните лицензи и подробно са характеризирани предимствата им.

В подраздел 2.3 от втора глава е изследвано ново направление в софтуерната индустрия- платформите като услуги с абонамент за време /Софтуер като услуга/. В Табл. 4 са представени СУС, предлагани като „софтуер като услуга” с възможности да бъдат използвани като платформи за издаване на онлайн периодични издания. Отчетени са предимствата и оптималните приложения.

В тази глава са анализирани още инструментите за сравнителен анализ на разпространение на CMS софтуер и онлайн платформи, тъй като според докторанта намирането на достоверна статистика за внедряване на произволен софтуер е „задача, свързана с много неизвестни” /с. 114/. Особено подробно е разгледан инструментът за сравнение на СУС по различни показатели CMS Matrix, с който са сравнени над 1200 системи, а списъкът им е представен в приложение 3. Трите най-популярни системи за управление на съдържание, сравнени със същия инструмент, са представени в Табл. 5.

Предназначението на отделни специфични системи за управление на съдържание е представено в подраздел 2.5, с акцент върху тяхното използване за издаване и разпространение на периодични издания. Подробно са разгледани няколко СУС, разпространени в България.

Трета глава представя модел на съвременна СУС, с инструментариум за разработка на уебсайт на научно периодично издание. Направена е характеристика на понятието „периодично издание” и в частност на научно периодично издание от гл.т. на издателската дейност. Подробно са разгледани възможностите на онлайн платформите за мултиезичност, връзки със социалните мрежи, оптимизация на представянето на съдържанието, така че да бъде по-добре индексирано от търсещите машини . Приведени са примери за онлайн периодични издания, използващи някои най-разпространени СУС. Важно е да отбележим, че

дадените примери са практически прилагани при създаването на museite.com като модел на платформа за електронно периодично издание. Подробно е описано онлайн периодичното издание „Музеи и музеология”, разположено на този сайт, което е разработено специално за целите на дисертацията, като е представено техническото изпълнение и софтуера за поддържане на тази платформа. В процеса на работа са проведени експерименти с широко използвани системи със отворен код и аргументирано е избрана системата Джумла! Задълбочено е представен инструментариумът, използван за museite.com и първият брой на списанието.

Заключението обобщава анализа на платформите за електронни периодични издания и откроява важни изводи.

Авторефератът представя дисертационния труд, а посочените публикации са по изследваната тематика.

Приложенията и таблиците онагледяват текста, а използваната литература е актуална и добре подбрана.

Всички осем публикации са свързани с темата на дисертационния труд.

Приноси

Приемам приносите с теоретичен и приложен характер, посочени от докторанта.

Идентифицирането на системи, подходящи за управление на периодични издания и изработената система за оценка на платформи за управление на съдържание, е позволило на докторанта да разработи модел на електронно периодично издание – „Музеи и музеология”, като се базира на изследвана в труда система за управление на съдържание.

Направените изводи относно избора на СУС като фундаментален за онлайн периодично издание и посочените водещи критерии при избор на системи за управление на съдържание могат да подпомогнат увеличаващия се брой ползватели и създатели на електронно съдържание.

Забележки

Намирам известно несъразмерно представяне на отделните глави в увода и излишни обяснения на проблеми, които са разработени подробно във всяка от главите /особено при представянето на втора глава/, което размива текста.

Откривам разминаване между заглавието на първа глава и част от нейното съдържание. Предметът на труда е формулиран като „изследване операционните функционалности на онлайн системите за управление на съдържание, приложими за електронни периодични издания” /с.11/. Пак там са формулирани ясно изследователските задачи, представени в тяхната последователност. Първите три от тях са свързани с идентифициране на СУС, тяхното хронологично-обзорно описание и систематизацията им

според приложимостта им за електронни периодични издания. Текстът в първа глава не изяснява достатъчно дали всички представени системи за управление на съдържание са приложими като платформи за електронни периодични издания.

Подобна бележка може да се отправи и към заглавието и текста на втора глава – според заглавието в тази глава е направен сравнителен анализ на онлайн платформите за електронни периодични издания, но още първото изречение гласи „В настоящата глава е направен сравнителен анализ между всички системи за управление на съдържание, независимо дали се използват за издаване на електронни периодични издания” /с. 92/.

Подраздел 2.5 на втора глава има нужда от аргументация за представянето на включените системи, тъй като освен заглавието – „Предназначение на специфични системи за управление на съдържание. Използване за издаване и разпространение на периодични издания ” връзката с темата не е изяснена.

Макар на няколко места в текста да се споменава, че конкретни СУС могат да се прилагат при хранилища на електронни документи, би било добре проблемът да се разгледа по-обстойно, с акцент върху възможностите за индексирание и търсене в дигитално съдържание.

В заключението и изводите би трябвало да се представи по-пълно значението на СУС и конкретно на платформите за електронни периодични издания за оптимизиране на достъпа до тези издания и приложението им като услуги.

Препоръчвам прецизиране на някои определения – напр. индексите за цитиране са определени като „абстрактни и цитиращи бази данни” / с. 138 и др./, а така също на термини, използвани в трета глава.

Посочените бележки не намаляват качествата на разработката.

Заключение

Като имам предвид изложеното дотук, **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Кирил Аспарухов Камбуров** по професионалното направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки („Информационно-търсещи системи)”.

08.03.2018

Доц. д-р Елена Янакиева